

OPONENTNÍ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

DIPLOMANT	Vít Brus
FAKULTA	Fakulta architektury ČVUT v Praze
ATELIÉR	Ateliér Ján Stempel – Ondřej Beneš

Úvodní část

Konverze bývalého obchodního domu Bachner představuje jeden z nevyřešených architektonických úkolů, přesahující svým významem regionální měřítko. Ačkoli se jedná o dílo světově známého architekta Ericha Mendelsohna, které má památkovou ochranu, majitel neprojevuje o stav objektu výraznější zájem a ze strany převážné části odborné veřejnosti tomu není jinak, ač se stavba nachází v havarijním stavu. Autor nejprve na základě dosavadní literatury a dokumentů analyzuje Ostravu, její historický vývoj a současnost včetně období po 2. světové válce. Právě snaha vymístit současné centrum, aktuální zvláště v 50. letech 20. století, zapříčinila jednak to, proč se stavba obchodního domu zachovala, a na druhé straně i to, proč je ve velmi zanedbaném stavu. Výsledkem je, že na rozdíl od dvou dochovaných Mendelsohnových staveb v polském Slezsku, opravených a sloužících jako kancelářské budovy, ostravský příklad jeho tvorby svědčí o nezájmu veřejnosti i slabosti zdejší architektonické kultury.

Urbanistické souvislosti a funkční náplň

Autor v příloženém elaborátu předkládá analýzu urbanistického řešení centra a postavení budovy bývalého obchodního domu Bachner v blokové struktuře zástavby. Podrobněji se zmiňuje o měřítku, případně o situování budovy. Na tomto základě zvolil jako příhodnou novou funkci budovy coworkingové centrum, neboť je zřejmé, že jako obchodní dům již tato stavba fungovat při současném způsobu nakupování nemůže. Pravděpodobně architekt nebude ten, kdo rozhodne o takové volbě, avšak jím zpracované návrhy mohou do značné míry ovlivnit rozhodovací proces.

Architektonické řešení

Autor si zvolil kritickou metodu k vyhodnocení funkčnosti a estetické vhodnosti případného zásahu. V té souvislosti určil, že sousední dům v Puchmajerově ulici 1919/8, postavený podle návrhu architekta Ludwiga Heintschela ve 30. letech 20. století, svým půdorysným uspořádáním neodpovídá danému místu a potlačuje kvality bývalého obchodního domu Bachner. Rozhodl se tedy pro radikální zásah na základě konstatování, že sousední bytový dům zastínil dvorní průčelí obchodního domu a vymezil stěží využitelný dvůr. Dostavba památky je na základě předložené úvahy podmíněna demolicí bytového a obchodního domu č. p. 1919 a výstavbou transparentně pojaté novostavby. Se zvoleným přístupem lze polemizovat, jak činím níže. Nyní se budu věnovat navržené dostavbě. Její koncept je založen na potřebě prosvětlit vnitroblok, a proto má mít transparentní průčelí a to jak z ulice, tak i do dvora. Nad proskleným parterem, navazujícím svým utvářením i římsovitou markýzou na bývalý obchodní dům, navrhl autor fasádu ze sklobetonových tvárnic (luxfery). Zvolený návrh vnáší do ulice nový prvek. Stávající domy jsou zděné, maximálně se železobetonovými překlady a stropy a s omítanými nebo keramikou obloženými fasádami. Kontrast průsvitných stěn by se v tomto kontextu docela výrazně uplatnil. Pravděpodobně by svou lapidárností a řemeslnou vytríbeností, jak je pro luxfery příznačné, potlačoval do jisté míry i vyznění památky. Novostavba by tak vytvořila pro ni při pohledu ze Zámecké ulice výrazné pozadí. Konstrukčně volí autor ocelový skelet, který umožňuje jednak členit fasádu linií nosníků a jednak mu dovoluje otevřít prostor uvnitř novostavby (sály) a uvolnit vazbu dvůr- novostavba

- památka. To mu umožnilo vytvořit spojením novostavby a památky celek coworkingového centra s kavárnou, sály, kanceláři a tržnicí, určenou pro specifický typ zboží. Mimochodem obchodní dům Bachner je také postaven z ocelového skeletu, nosné prvky jsou však v tomto případě z hlediska požární bezpečnosti obetonované, takže se nejedná o klasickou železobetonovou skeletovou konstrukci. Zvolené řešení tudíž navazuje i po konstruktivní stránce na řešení památky. Krom toho by dovolilo nově pojmout dvorní křídlo památky, určené původně ke skladování zboží. Tvarově i měřítkem je novotvarem nástavba památkového objektu na hlavním křídle. Neopakuje striktně formy dostavovaného domu, zároveň však navazuje dynamickým tvarováním na určité principy Mendelsohnovy tvorby. Jakým způsobem nástavba zasahuje do siluety stavby by bylo potřeba ověřit podrobnějším rozpracováním návrhu. Z hlediska vlastní památky autor navrhuje obnovit fasádu, reklamní nápisy a prvky, parter i okna a upravit dispozici, aby odpovídala novému využití a zároveň aby ctěla zamýšlenou prostorovou otevřenost. Tyto zásahy by měly vést k obnově historické budovy. Zároveň by tato obnova připomenula nejen tvorbu Ericha Mendelsohna, ale i rodinu Bachnerů a potažmo roli ostatního židovského obyvatelstva ve vývoji města.

Úvaha – hranice kritické metody

Vzhledem ke zvolené kritické metodě je třeba ještě probrat dva aspekty řešeného problému. Souvisí to s vyhodnocením domu č. p. 1919 a se zmínkou o záměru města postavit vedle bývalého obchodního domu Bachner v Zámecké ulici parkovací dům s obchodním parterem. V druhém jmenovaném případě autor předložené práce ideu parkovacího domu akceptuje. Domnívám se, že zde by tématu prospěla větší míra kritičnosti. Stejnou kritickou metodou, jakou posuzoval dům č. p. 1919, měl autor poměřit ideu parkovacího domu. Mohla vzniknout ještě jedna varianta konverze památky s přístavbou v Zámecké ulici a nemusel by tak uvažovat o demolici domu č. p. 1919. Způsob konverze památky a případná přístavba totiž vyvolávají otázky, na které je třeba hledat odpovědi. Otázka, zda má smysl v sousedství památky moderní architektury stavět parkovací dům a zda by nebylo lepší danou stavební parcelu využít lépe, však nezazněla. A takové neprověřené a vlastně ani nezformulované a tudíž nezodpovězené otázky nabízejí příležitost ke hledání nejlepšího možného řešení.

Závěr

Oceňuji zájem autora o daný úkol, jeho úsilí zmíněnou konverzi a památkovou obnovu řešit za pomoci výrazného architektonického zásahu, tedy uplatnit v kontextu zvolené památky soudobé architektonické prostředky tak, aby vznikl celek, který nebude působit bizarně a disparátně. U samotné památky moderní architektury – bývalého obchodního domu Bachner - autor navrhuje otevřít dispozici zčásti dle původního konceptu Mendelsohnovy kanceláře zčásti nově, dále uvažuje o obnově fasády včetně zásadních motivů v podobě pásového proskleného parteru s markýzami, oken vagónových tvarů, keramického obkladu a reklamních neonů. Tyto zásahy by výrazně přispěly k proměně domu v důstojnou připomínku meziválečné architektonické tvorby. Úvahy o dostavbě budovy, jak je autor v této práci předložil, ukazují částečně, jaké možnosti lze využít. Zde se nabízí otázka posuzování daného úkolu a nastavení zvolené kritické metody. S nadějí, že předložená práce povede k hlubšímu promýšlení tohoto úkolu, ji doporučuji k přijetí a navrhuji ocenění stupněm b).

Martin Strakoš

Ostrava, 25. ledna 2021